

Handläggare
Moa Edin
Telefon: 08-50803305

Till
Järva stadsdelsnämnd
2024-01-25

Promemoria om ett förtydligt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden

Remiss från kommunstyrelsen KS 2023/1369

Förvaltningens förslag till beslut

1. Järva stadsdelsnämnd beslutar att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Järva stadsdelsnämnd beslutar om omedelbar justering

Sammanfattning

Regeringskansliet har genom promemorian ”Ett förtydligt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden” lämnat förslag till ändringar av socialtjänstlagen (2001:453). Ändringarna innebär en komplettering till socialtjänstens allmänna preventiva arbete med ett tydligt brottsförebyggande fokus där särskilda och ändamålsenliga brottsförebyggande och återfallsförebyggande insatser används. Ändringarna syftar också till att göra socialtjänstens brottsförebyggande arbete mot målgruppen barn och unga mer prioriterat och ändamålsenligt.

Förvaltningen är positiv till promemorians förslag då det kan bidra till en mer systematisk uppföljning och utvärdering av det brottsförebyggande arbete som redan pågår inom förvaltningen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat regeringskansliets promemoria till stadsdelsnämnden för yttrande senast den 19 januari 2024. Nämnden har beviljats förlängd svarstid till den 26 januari. Ärendet har även remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden samt stadsdelsnämnderna i Bromma och Skarpnäck.

Ärendet

Regeringskansliet har genom promemorian ”Ett förtydligt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden” lämnat förslag till

bestämmelser för att tydliggöra socialtjänstens brottsförebyggande ansvar.

Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

I promemorian föreslås att det ska införas en ny paragraf, 3 kap 7 a § som lyder ”Socialnämnden ska arbeta för att förebygga och motverka kriminalitet”. Det föreslås också att 5 kap. 1 § punkt sex ska ha en ny lydelse som ersätter den nuvarande. Förslaget till ny lydelse är att socialnämnden ska ”aktivt arbeta för att förebygga och motverka kriminalitet bland barn och unga”. Den nya lydelsen föreslås ersätta nuvarande lydelse ”tillsammans med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs, uppmärksamma och verka för att barn och unga inte vistas i miljöer som är skadliga för dem”.

Skäl för förslagen om nya bestämmelser för det brottsförebyggande arbetet

Skäl för förslaget om en ny paragraf, 3 kap 7 a §

Promemorian framhåller den rådande samhällsutvecklingen med ökande grov brottslighet med kopplingar till kriminella nätverk som bakgrund till, och skäl för, förslaget om en ny paragraf i socialtjänstlagen (2001:453). Socialtjänstens allmänna preventiva arbete behöver kompletteras med ett tydligt brottsförebyggande fokus där särskilda och ändamålsenliga brottsförebyggande och återfallsförebyggande insatser används. Det föreslås ske på samma sätt som socialtjänstlagen (2001:453) idag innehåller bestämmelser om att socialtjänsten ska arbeta och förebygga missbruk och våld i nära relationer. Bestämmelsen ska fortsätta att ha socialtjänstlagens karaktär av ramlag, det vill säga de bör inte lista särskilda insatser, metoder eller målgrupper eftersom insatserna behöver kunna anpassas till lokala förhållanden. Bestämmelsen föreslås inte ha någon åldersgräns, trots att flertalet insatser inom det brottsförebyggande arbetet avser barn och unga. Detta då även vuxna personer kan vara i behov av brottsförebyggande insatser från socialtjänsten.

Skäl för förslaget om en ny lydelse 5 kap. 1 § punkt sex

Som skäl för den nya lydelsen att ”Socialtjänsten ska aktivt arbeta för att förebygga och motverka kriminalitet bland barn och unga” anges att socialtjänstens brottsförebyggande arbete mot målgruppen barn och unga behöver bli mer ändamålsenligt och prioriteras än mer. Genom den nya lydelsen betonas socialtjänstens ansvar.

Bedömningar i promemorian

Promemorian redogör även för två bedömningar kring socialtjänstens ansvar för det brottsförebyggande arbetet. Skälen för bedömningarna redovisas nedan.

Ett effektivare brottsförebyggande arbete

I promemorian finns följande bedömning ”För att det brottsförebyggande arbetet ska bli effektivt och i linje med förslaget i betänkandet Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag om att socialtjänsten ska arbeta i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet, bör socialtjänsten använda mer ändamålsenliga insatser och i större utsträckning använda kunskapsbaserade, manualbaserade metoder och standardiserade bedömningsmetoder”. Som skäl för bedömningen anger promemorian att variationen i de insatser som erbjuds är liten i relation till den mångfald av orsaker som föranleder kontakt med socialtjänsten. Hela det spektrum av insatser som finns används inte alltid. Den höga utsträckning av återaktualisering hos socialtjänsten, när kontaktorsaken är kriminalitet, framhålls också som ett skäl. Ytterligare skäl som framhålls är att det genom ett förtydligande av det brottsförebyggande ansvaret skapas incitament för att manualbaserade och kunskapsbaserade insatser används i större utsträckning. Bedömningen är också att arbetet med att förebygga kriminalitet kan underlättas genom att standardiserade bedömningsmetoder används i större utsträckning. Detta ökar förutsättningarna för en likvärdig bedömning, ger kunskap om enskilda och målgrupper och ger ökad transparens.

Ansvaret för det brottsförebyggande arbetet vilar på flera aktörer

Promemorians andra bedömning är ”Att socialtjänsten får ett utpekad ansvar i det brottsförebyggande arbetet innebär ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän”. Genom denna bedömning betonar promemorian att socialtjänsten bara är en av många viktiga aktörer i det brottsförebyggande arbetet. Det förtydligade ansvar som socialnämnden föreslås få innebär inte att den ska ta över uppgifter som ankommer på till exempel polisen eller kriminalvården. Fler insatser behöver göras i samverkan med andra, så som skola och förskola, polis och olika instanser inom hälso- och sjukvården. Även samverkan kommuner emellan kan behövas för att landets socialtjänster ska kunna tillhandahålla en fullskalig verktygslåda och få tillgång till nödvändig kompetens, oavsett kommunens egna förutsättningar och utmaningar.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Förslagen i promemorian är en komplettering till betänkandet En hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47). Lagändringen bör därför samordnas ned den fortsatta beredningen av de förslag om ändringar av socialtjänstlagen som lämnas i det betänkandet, så att lagen träder i kraft samtidigt som eventuella andra ändringar i socialtjänstlagen. Det bedöms inte behövas några övergångsbestämmelser.

Konsekvenser av förslagen

Promemorians förslag bedöms innebära att en viss omställning krävs avseende kompetensutveckling och annat stöd för att arbeta med adekvata metoder. De omställningsaktiviteter som kan komma att krävas kan ingå i ett större arbete och utföras i samband med andra initiativ som sker inom ramen för omställningen av socialtjänsten till den nya socialtjänstlagen. Bedömningen är att förslagen har en marginell påverkan på kommunernas ekonomi då medel för omställning av socialtjänsten redan har avsatts i budget för kommande år. Vidare bedöms förslagen inte påverka den kommunala självstyrelsen.

Avseende de samhällsekonomiska konsekvenserna bedöms förslagen kunna innebära möjligheter till besparingar då brottsligheten medför stora direkta kostnader för kommunerna i form av exempelvis produktionsbortfall vilket leder till minskade intäkter. Promemorians förslag bedöms även ha konsekvenser vad gäller brottsligheten när det brottsförebyggande arbetet bedrivs i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet och ändamålsenliga insatser. Promemorian framhåller att det dock är svårt att uppskatta den förväntade effekten på brottsligheten i kvantitativa mått. Förslagen bedöms också öka förutsättningarna för att nå de integrationspolitiska målen och målen om jämställdhet genom att de insatser som ges är jämlika, jämställda och likvärdiga i förhållande till de grupper och individer som behöver ett sådant stöd. Slutligen förväntas ett tydliggjort brottsförebyggande arbete ha positiva konsekvenser för barn och unga i allmänhet och för utsatta grupper och barn och unga i synnerhet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelning för administration i samarbete med avdelningen för individ- och familjeomsorg samt avdelningen för äldre, funktionsnedsättning och socialpsykiatri.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till promemorians förslag till ändringar i socialtjänstlagen (2001:453). Förvaltningen arbetar idag med att förebygga och motverka kriminalitet på samtliga preventionsnivåer för barn, unga och vuxna. Ett klargörande av socialnämndens ansvar i det brottsförebyggande arbetet kan bidra till en mer systematisk uppföljning och utvärdering av redan pågående brottsförebyggande arbete inom förvaltningen. Ett förtydligande kan, initialt, innebära ett behov av kompetenshöjande åtgärder samt implementering av nya manualbaserade och kunskapsbaserade metoder och/eller insatser.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Victoria Callenmark
Stadsdelsdirektör
Järva stadsdelsförvaltning

Jonas Eliasson
Avdelningschef
Järva stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Promemoria – Ett förtydligt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden
2. Remissbrev

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Victoria Callenmark, Stadsdelsdirektör	2024-01-08
Jonas Eliasson, Avdelningschef	2024-01-08